

ZUZANA
CANDIGLIOTA
ADVOKÁTKA

Nejvyšší soud
Burešova 20
657 37 Brno

prostřednictvím

Obvodní soud pro Prahu 2
Francouzská 808/19
120 00 Praha 2

sp. zn. **14 C 12/2017**

V Brně dne 16. 10. 2019

Žalobce: [REDACTED], nar. [REDACTED]

bytem [REDACTED]

Zastoupen: Zuzanou Candigliota, advokátkou se sídlem Burešova 615/6, 602 00 Brno

Žalovaná: Česká republika – Ministerstvo spravedlnosti, IČO 00025429
sídlím Vyšehradská 427/16, Praha 2

Dovolání

- proti rozsudku Městského soudu v Praze ze dne 18. 7. 2019, č. j. 53 Co 90/2019-84

I. Úvod

Žalobce tímto dovoláním brojí proti rozsudku odvolacího soudu, kterým nebyla poskytnuta ochrana jeho právům v souvislosti s nedobrovolnou hospitalizací ve zdravotnickém zařízení a jeho následným přeložením do jiného zařízení, aniž by o tom probíhalo nové soudní řízení. Žalobce tak byl zbaven osobní svobody v rozporu se zákonem.

II. Popis rozhodných skutečností

Žalobce se žalobou podanou dne 12. 1. 2017 domáhal po žalované náhrady imateriální újmy v souvislosti s nesprávným úředním postupem soudů v řízeních vedených u Obvodního soudu pro Prahu 8 pod sp. zn. 19 L 435/2016 a u Obvodního soudu pro Prahu 2 pod sp. zn. 21 L 120/2016.

V prvním případě Obvodní soud pro Prahu 8 na základě informace Psychiatrické nemocnice Bohnice (dále jen „PNB“) o nedobrovolném převzetí žalobce zahájil dne 16. 2. 2016 řízení o jeho přípustnosti a následně dne 19. 2. 2016 rozhodl tak, že k převzetí žalobce došlo ze zákonných důvodů. Dne 29. 2. 2016 bylo toto rozhodnutí napadeno odvoláním žalobce a téhož dne byl žalobce na žádost své rodiny převezen na jiné zdravotnické zařízení, a to na Psychiatrickou kliniku VFN v Praze 2 (dále jen „VFN“).

S umístěním v tomto novém ústavu však žalobce opět nesouhlasil, a proto VFN o jeho umístění v souladu se zákonem informovala místně příslušný Obvodní soud pro Prahu 2. Tento nicméně reagoval sdělením, že stejné řízení ve věci žalobce je již vedeno u Obvodního soudu pro Prahu 8 a nové řízení tedy z důvodu překážky litispence zahajovat nebude.

Dne 2. 3. 2016 pak vydal Obvodní soud pro Prahu 8 usnesení sp. zn. 19 L 435/2016, kterým zastavil řízení o vyslovení přípustnosti dalšího držení v ústavu zdravotní péče, neboť žalobce byl dne 29. 2. 2016 z PNB propuštěn (ve skutečnosti byl však přemístěn do VFN), tedy odpadl důvod vedení řízení. Žádné jiné řízení však u Obvodního soudu pro Prahu 2 vedeno nebylo a z kliniky VFN byl žalobce propuštěn až dne 25. 3. 2016.

Žalobce je tedy toho názoru, že minimálně od 2. 3. 2016 do 25. 3. 2016 byl zbaven osobní svobody v rozporu se zákonem, aniž by mu soudy v uvedených řízeních poskytly odpovídající ochranu, a proto žádal odškodnění nemateriální újmy, která mu takovým postupem vznikla.

III. Přípustnost dovolání

Podle ustanovení § 237 z. č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád (dále jen „OSŘ“) je dovolání přípustné proti každému rozhodnutí odvolacího soudu, kterým se odvolací řízení končí, jestliže napadené rozhodnutí závisí na vyřešení otázky hmotného nebo procesního práva, při jejímž řešení se odvolací soud odchýlil od ustálené rozhodovací praxe odvolacího soudu nebo která v rozhodování odvolacího soudu dosud nebyla vyřešena nebo je dovolacím soudem rozhodována rozdílně anebo má-li být dovolacím soudem vyřešená právní otázka posouzena jinak. V tomto případě jde o právní otázku, která v rozhodování odvolacího soudu dosud nebyla vyřešena.

Z ustálené judikatury Ústavního a Nejvyššího soudu navíc vyplývá, že přípustné je dovolání i tehdy, jestliže napadeným rozhodnutím odvolacího soudu bylo zasaženo do základních práv dovolatele. To dopadá i na případ tohoto dovolání.

Žalobce podává dovolání v souladu s ust. § 240 odst. 1 OSŘ ve lhůtě dvou měsíců od doručení rozhodnutí odvolacího soudu, které mu bylo doručeno dne 17. 8. 2019.

IV. Argumentace

Dle žalobce spočívá rozhodnutí odvolacího soudu na nesprávném právním posouzení věci, neboť na základě výše uvedeného skutkového stavu vyvstává právní otázka, která v rozhodování odvolacího soudu dosud nebyla vyřešena – **zda v případě přemístění nedobrovolně hospitalizovaného pacienta má být jiným místně příslušným soudem zahájeno nové detenční řízení či má být tímto jiným soudem v detenčním řízení alespoň pokračováno, nebo je v obou případech dána překážka litispendence.**

Hlavním důvodem položení této otázky je skutečnost, že po přeložení žalobce z PNB do VFN v Praze, Obvodní soud pro Prahu 2 nezahájil nové řízení o vyslovení přípustnosti nedobrovolné hospitalizace, ačkoliv jej VFN v Praze informovala o tom, že klienta zadržuje bez jeho souhlasu. Obvodní soud pro Prahu 2 tento svůj postup odůvodnil tvrzením, že je v daném případě dána překážka litispendence z důvodu řízení vedeného u Obvodního soudu pro Prahu 8.

Dle žalobce je zcela zřejmé, že nikoliv jen některé, ale všechny orgány státu jsou ústavně zavázány k ochraně a šetření práv jednotlivce, tedy i všechny soudy ve všech řízeních (kromě Obvodního soudu pro Prahu 8 tedy i Obvodní soud pro Prahu 2). Obzvláště poté v řízení, jehož důsledkem může být porušení základního práva a svobody účastníka řízení na osobní svobodu dle čl. 8 Listiny základních práv a svobod. Takovému porušení je poté třeba zabránit, a to především pomocí účinných nástrojů prevence.

Pokud Obvodní soud pro Prahu 8 nejprve nepravomocně rozhodl, že původní převzetí osoby do nedobrovolné hospitalizace v PNB bylo zákonné, mohlo by být po následném přeložení žalobce do jiného zdravotnického zařízení (resp. do VFN) zahájeno detenční řízení nové, nebo alespoň zahájeno řízení o vyslovení přípustnosti dalšího držení v ústavu, které na vyslovení zákonnosti za normálních okolností automaticky navazuje. Je totiž nutno vycházet z myšlenky, že původní rozhodnutí o zákonnosti převzetí osoby do nedobrovolné detence se zaměřuje pouze na prvopočátek celého skutkového stavu (resp. toto rozhodnutí aprobuje zbavení osobní svobody na počátku)¹. Pokud je pak takové rozhodnutí prozatím nepravomocné a žalobce proti němu využije práva podat opravný prostředek, nemění se nic na situaci, že se žalobce fakticky stále nachází v nedobrovolné detenci. Pokud byl pak žalobce v rámci hospitalizace přeložen jinam, je v obou řízeních dokonce příslušné jiné zdravotnické zařízení a místně příslušný je i jiný soud, který *de facto* může dojít k jinému právnímu závěru o přípustnosti detence.

V rámci prevence újmy na základních právech osoby je tedy podle našeho názoru při následném přeložení pacienta nutné, aby se detenční řízení zahájilo znovu, nebo aby se s nepravomocným rozhodnutím o zákonnosti detence zacházelo jako s rozhodnutím pravomocným a započalo řízení o přípustnosti dalšího držení v ústavu (v době přeložení se totiž žalobce již 14 dní v detenci nacházel). Jinými slovy by tento druhý soud mohl konstatovat, že vzhledem k možnému zásahu do osobní svobody

¹ Wágnerová, E. Šimíček, V. Langášek, T. Pospíšil, I. a kol. *Listina základních práv a svobod. Komentář*. Praha: Wolters Kluwer ČR, a.s. 2012, s. 247.

pacienta je nutno celou věc posoudit znovu, nebo konstatovat, že nehledě na (ne)zákonnost původního řízení o detenci se další detence osoby s ohledem na již prodělanou léčbu a její aktuální zdravotní stav jeví jako nepotřebná. Tuto myšlenku podtrhuje skutečnost, že žalobce se svojí detencí po přeložení nesouhlasil ani po 14 dnech léčby.

Tvrzení Obvodního soudu pro Prahu 2, že v daném případě byla překážka litispendence, je tak sice pochopitelné, avšak s ohledem na zásah do osobnostních práv jedince se jeví jako zbytečně formalistické. Žalobce nesouhlasil se svojí hospitalizací v PNB a následně nesouhlasil se svojí hospitalizací ani ve VFN v Praze. Případné vyčkávání Obvodního soudu pro Prahu 2 na pravomocné rozhodnutí Obvodního soudu pro Prahu 8 se tak žalobci ve vztahu k očividnému zásahu do jeho základního práva garantovaného ústavním pořádkem jeví jako neopodstatněné.

Dále k namítané překážce litispendence

Městský soud v Praze ve svém rozsudku ze dne 18. 7. 2019, č. j. 53 Co 90/2019-84, v bodě 11 odůvodnění uvedl, že pokud byl žalobce ve skutečnosti pouze přeložen do jiného zdravotnického zařízení, jeho hospitalizace fakticky ukončena nebyla, a proto nebylo třeba důvody hospitalizace znovu posuzovat. Zde však žalobce upozorňuje na skutečnost, že Obvodní soud pro Prahu 8 situaci právě jako změnu zdravotnického zařízení (resp. jako přeložení pacienta) nevyhodnotil, nýbrž jej sám dne 2. 3. 2016 na základě zprávy PNB označil jako propuštění pacienta. Ačkoli pak toto rozhodnutí nebylo v době dotazování Obvodním soudem pro Prahu 2 v právní moci, žalobce se jakožto pacient nacházel v již odlišném zdravotnickém zařízení. Tento soud tedy měl ve vztahu k nedobrovolně hospitalizované osobě ve VFN jako nový místně příslušný soud následně zahájit nové řízení o přípustnosti takové hospitalizace.

Žalobce v odvolání dále uvedl, že pro přípustnost nedobrovolné hospitalizace je rozhodný stav v době, kdy je rozhodováno o tom, zda bude osoba bez svého souhlasu omezena na svobodě. Odvolací soud (tj. Městský soud v Praze) ve svém odůvodnění nicméně uvedl, že důvody k nedobrovolné hospitalizaci na základě zdravotního stavu zde byly již dne 16. 2. 2016, proto zde byly tyto důvody také dne 29. 2. 2016, kdy byl žalobce převezen do jiného zdravotnického zařízení. Zároveň dodal, že důvod hospitalizace byl po celou dobu stejný, tedy že Obvodní soud pro Prahu 2 správně vyslovil překážku litispendence, když by o důvodu hospitalizace rozhodoval ve skutkově stejné věci jako Obvodní soud pro Prahu 8. S tímto tvrzením nicméně žalobce nesouhlasí, neboť jak uvedl na začátku tohoto odstavce, jsou důvody hospitalizace vymezovány právě až na základě zdravotního stavu osoby – jinak řečeno, teprve je-li osoba v nepříznivém zdravotním stavu ohrožujícím sebe nebo okolí, je zde důvod k hospitalizaci. Pokud tak byl žalobce po 14 dnech hospitalizace a léčby převezen do jiného zdravotnického zařízení, přičemž zde navíc znovu vyslovil nesouhlas se svou hospitalizací, měl se jeho zdravotní stav po doposud proběhlé léčbě znovu posoudit, a teprve na základě tohoto posouzení by mohly být opět dány důvody k nedobrovolné hospitalizaci. Odvolací soud tak v bodě 11 nepochopitelně argumentuje, že důvod léčby je od počátku stejný. Dle žalobce je však důvod léčby daný zdravotním stavem jedince, který se v průběhu času mění – resp. po 14 dnech léčby mohl být zdravotní stav žalobce znatelně lepší, čímž by důvod další nedobrovolné hospitalizace úplně odpadl, nebo se mohl řešit namísto nedobrovolné hospitalizace kupříkladu ambulantní péčí.

Neprávnost přesvědčení, že soud, do jehož obvodu byl nedobrovolně hospitalizovaný pacient přemístěn, nemá zahajovat nové řízení, vyvstane, když si představíme přemístění pacienta na velkou vzdálenost. V takové situaci totiž nepůjde snadno naplnit požadavek, aby soudce, který rozhoduje o osobní svobodě

člověka, tohoto člověka osobně shlédl (k tomu viz usnesení Nejvyššího soudu ze dne 10. 1. 2018, sp. zn. 30 Cdo 3005/2017). Praxe kdy není zahajováno řízení soudem, do jehož obvodu byl nedobrovolně hospitalizovaný pacient přemístěn, tak svádí k rozhodování o pacientovi bez znalosti jeho aktuálního stavu a pacient má jen minimální možnost poskytnout soudu před rozhodnutím osobně svůj názor na hospitalizaci.

V. Návrh

Žalobce na základě výše uvedeného navrhuje, aby Nejvyšší soud vyřešil v soudní praxi dosud nevyřešenou otázku – *zda v případě přemístění nedobrovolně hospitalizovaného pacienta má být jiným místně příslušným soudem zahájeno nové detenční řízení či má být tímto jiným soudem v detenčním řízení alespoň pokračováno, nebo je v obou případech dána překážka litispendence*, a v případě, že argumentaci žalobce přisvědčí, vyslovil v dané věci závazný právní názor v příslušném znění a vydal tento rozsudek:

Rozsudek Městského soudu v Praze ze dne 18. 7. 2019, č. j. 53 Co 90/2019-84, a rozsudek Obvodního soudu pro Prahu 2 ze dne 8. 11. 2017, č. j. 14 C 12/2017-50, se zrušují a věc se vrací soudu prvního stupně k dalšímu řízení.

eventuálně

Rozsudek Městského soudu v Praze ze dne 18. 7. 2019, č. j. 53 Co 90/2019-84, se zrušuje a věc se vrací Městskému soudu v Praze k dalšímu řízení.

██████████

zastoupen

Zuzanou Candigliota, advokátkou